

Rapport fra utdanning og sertifisering av veiledere i Program for foreldreveiledning/ICDP-programmet ved Institutt for spesialpedagogikk (ISP), fordypning psykososiale vansker ved masterprogrammet 2008/2009.

Rapporten bygger på veilederrapport fra spesialpedagog Hilde Tørnes, på en skriftlig studentevaluering og ellers på erfaringer og inntrykk i løpet av gjennomføringen.

Bakgrunn

Initiativet til å prøve ut Program for foreldreveiledning ved ISP kom fra professor emeritus Henning Rye, ICDP Norge og prosjektleder Grete Flakk, Barne- ungdoms - og familiedirektoratet (Bufdir). Henning Rye har i flere år forelest om tidlig intervensjon og foreldreveiledning på fordypningsområdet ”psykososiale vansker” på masterprogrammet i spesialpedagogikk. De kontaktet amanuensis Erling Kokkersvold fra ISP som på det tidspunktet hadde permisjon som emneansvarlig for studiet. Sammen laget de våren 2008 en plan for gjennomføringen. Planen ble så godkjent av den faglige ledelsen ved ISP. Deretter ble det avholdt et planleggingsmøte hvor de tre samarbeidende parter var representert: Barne-ungdoms- og familiedirektoratet, ICDP Norge og ISP. Det ble bestemt at opplegget skulle prøves ut som et frivillig tilbud til maksimum 10-12 studenter med oppstart i høstsemesteret. De faglige og økonomiske rammene ble gjennomgått, konkretisert og presisert gjennom en skriftlig samarbeidsavtale (se vedlegg). De 22 studentene på fordypningen ”psykososiale vansker” ble orientert om opplegget ved studiestart. Tilbudet ble senere utvidet til 15 deltakere slik at alle som ønsket det fikk delta. I tillegg deltok også førsteamanuensis Berit Johnsen ved ISP som fagperson

Gjennomføring, ansvarsfordeling og økonomi

I hovedsak kan det vises til avtalen som ble gjennomført etter intensjonen. Her skal vi bare oppsummere de viktigste forholdene.

Den første teoretiske undervisningen ble i tråd med tidligere opplegg gjennomført for alle studentene. Dette skulle tilsvare dag 1 og 2 i kursopplegget. Bufdir hadde så ansvaret for dag 3 og 4. Disse ble gjennomført med Hilde Tørnes som foreleser. I denne tiden ble det arbeidet med å opprette foreldreveiledningsgrupper med utgangspunkt i kontaktnettet til Bufdir og ISP. Erling Kokkersvold og ISP hadde ansvaret for dette.

Studentene startet opp i løpet av oktober/november og avsluttet veiledningen i løpet av januar 2009. I denne perioden fikk studentene gruppeveiledning i to halve dager (hver på 2x3 timer) av Hilde Tørnes. Også dette med Bufdir som ansvarlig. I slutten av januar ble det arrangert en avslutning av kursopplegget med utdeling av kursbevis og utveksling av erfaringer. De tre samarbeidende parter var til stede.

Den økonomiske fordelingen går fram av avtalen: *Studentene* betalte en avgift til ISP på kr 500 i tråd med andre frivillige sertifiseringstilbud (tester og lignende). Dette inkluderte blant annet håndboken ”Innføring i ICDP-programmet”. *Bufdir* dekket så utgiftene til undervisningsdagene og veiledningsdagene ved Hilde Tørnes, ICDP Norge. ”. *ISP* dekket utgiftene til Henning Ryes to forelesningsdager (2x4 timer), samt ressursene til det organisatoriske arbeidet omkring planlegging og etableringen av foreldregruppene ved Erling Kokkersvold, stipulert til 30 arbeidstimer.

Vurdering av opplegget

I det følgende vil både studentenes vurderinger og Hilde Tørnes sine vurderinger bli beskrevet.

Studentene har gjennomført to evalueringer av opplegget, en muntlig underviseevaluering etter siste gruppeveiledning foretatt av Hilde Tørnes og en skriftlig sluttevaluering gjennom et spørreskjema etter at alle var ferdige. Enkelte studentefaringer kom også fram i samtalen rundt den formelle kursavslutningen i slutten av januar 2009.

Hilde Tørnes har skrevet et eget notat som er inkorporert i denne rapporten. I det følgende vil vi presentere evalueringen i kronologiske faser: introduksjonsfasen, undervisningsfasen og gjennomføringsfasen. Til slutt kommer en oppsummerende del med tanker om videre opplegg.

Introduksjonsfasen

Studentene erfarte at opplegget krevde svært mye tid og ressurser av dem, og noen mente dette ikke ble tydelig nok presisert i den informasjonen de fikk på forhånd. Noen hadde oppfattet at veiledningstreningen skulle gjennomføres sammen med en erfaren veileder, men dette gjaldt bare i en fremmedspråklig gruppe og i en gruppe med foreldre til funksjonshemmede barn. I den skriftlige sluttevalueringen ble studentene spurt om hvilke forventninger de hadde ut fra introduksjonen av tilbudet. På en skala fra 1 til 5 er gjennomsnittskåren 4.3, noe som indikerer høye forventninger.

Studentene ble delvis fordelt tilfeldig, delvis ut fra bosted/reisevei og delvis ut fra tidligere kompetanse. I den muntlige underviseevalueringen var flere inne på at de hadde ønsket at gruppefordelingen hadde vært avklart tidligere, slik at de kunne ha gruppen i tankene under opplæringen. I praksis var ikke dette mulig å få gjennomført. Studentene ble spurt om de ville ordne med gruppene selv, men de fleste mente det ville ta for mye tid, selv om det faglig sett kunne være ønskelig med større involvering i denne fasen.

Undervisningsfasen

Den teoretiske undervisningen bestod av fire dager. De to første dagene omfattet alle studentene i studiet og hadde et mer generelt fokus på tidlig intervensjon og teorigrunnlaget. I det vanlige kursopplegget blir de 8 temaene for godt samspill (de tre dialoger) sterkere fokusert, noe som ikke var tilfelle her. Det medførte noen endringer de to neste dagene. Hilde Tørnes skriver: "Studentene er faglig sterke og i teorien er de 8 temaene godt kjent for dem, men all erfaring tilsier at å praktisere dette på egen hånd er viktig for å få dette under huden." Studentene har ulik faglig og praktisk bakgrunn, minimum tre års pedagogisk eller spesialpedagogisk utdanning før masterstudiet. Hilde Tørnes oppsummerer undervisningsdelen med å foreslå at de to første dagene kommer som et tillegg i forkant av ICDP-opplæringen eller erstatter den første dagen i opplæringen. Forslaget innebærer med andre ord en utvidelse av undervisningen med en eller to dager. Studentenes evaluering av undervisningen er positiv: på en skala fra 1 til 5 ligger gjennomsnittsskåren på 3.9.

Gjennomføringsfasen

Fasen varte for de fleste fra omkring 1. november til utgangen av januar. I denne perioden ble det gjennomført to gruppeveiledninger (2x3 timer hver gang) ved

spesialpedagog Hilde Tørnes. Gruppen ble delt i to med 8 i hver gruppe. Veiledningen foregikk på ISP.

Studentene gjennomførte de 8 veiledningsmøtene med disse deltakerne:

- 2 foreldregrupper fra barnehager
- 1 gruppe med barnehageansatte
- 2 grupper med henholdsvis språkpedagoger og støttepedagoger for barn med spesielle behov
- 1 gruppe med au pairer
- 1 gruppe med foreldre til funksjonshemmede barn
- 1 gruppe med fedre med minoritetsbakgrunn

De to siste gruppene ble gjennomført sammen med erfarne veiledere.

Studentenes vurdering av det faglige utbyttet generelt er meget positivt.

Gjennomsnittsskåren ligger på 4.4. Likeledes vurderer de utbyttet av den faglige gruppeveiledningen svært høyt med en gjennomsnittsskåre på 4.6. Utbyttet av etterarbeidet i form av bearbeidet logg vurderes noe lavere med en skåre på 3.8.

Hilde Tørnes sitt inntrykk av det faglige utbyttet støtter studentenes syn. Hun skriver: "Inntrykket fra veiledningen og gjennomgang av loggene er at alle studentene har jobbet grundig med planlegging av møtene. De har også gode refleksjoner over selve gjennomføringen og egen rolle. Mange av studentene gir uttrykk for at dette har gitt dem en god og praksisnær erfaring. Selve gjennomføringen har fungert som planlagt. De aller fleste studentene var ferdig innen tidsfristen, og der det ble forskyvninger hadde dette utenforliggende årsaker."

Studentene ble også spurt om tilretteleggingen på de ulike stedene fungerte tilfredsstillende. Noen fikk god praktisk hjelp mens andre måtte ordne det meste selv. I det forberedende arbeidet ble det knyttet til seg lokale kontaktpersoner som skulle være behjelpelig med den praktiske tilretteleggingen, men dette har med andre ord fungert forskjellig.

Samlet inntrykk

Inntrykket er at studentene sitter igjen med et meget godt læringsutbytte. De vil alle at ordningen fortsetter og de vil anbefale det til kommende studenter. De fleste ønsker at tilbudet som nå skal være frivillig, men er delte på om det skal være en integrert del av studiet. Dersom det skulle skje vil det føre til at andre deler av studiet må reduseres. Til tross for mye arbeid og mer enn forventet, ville de ikke vært opplegget for uten. En av studentene sier i en kommentar om tilbudet og sertifiseringen: "Den har gitt meg mye både personlig og faglig og jeg tenker i ettertid at det virkelig hadde vært et tap om jeg ikke hadde fått tatt del i denne prosessen. Jeg mener derfor at de som ønsker det bør få mulighet til å ta denne sertifiseringen, men at den bør være frivillig slik at man får personer som brenner for dette og eger seg til å jobbe videre med det. Jeg leder nå en gruppe sammen med den samme medveilederen som i sertifiseringsgruppen og stortrives med denne type jobb ved siden av studiet."

Konklusjonen ut fra Hilde Tørnes og studentene sine erfaringer er at man er nøye med å presisere arbeidsmengden når tilbudet introduseres, og at forelesningene justeres og knyttes nærmere hverandre. Det ville være ønskelig at gruppene ble klare tidligere, men det er nok et stort spørsmål dersom dette skal gjøres på samme måte. Studentene selv har ikke noe ønske om å delta i den prosessen av kapasitetshensyn, selv om de er klar over at det ville være faglig interessant. Her har man internt på ISP også diskutert muligheten av å benytte bachelorstudenter med omsorgsoppgaver som målgruppe. I

det hele tatt er gruppeetableringen det mest kritiske punktet, og det var nok vekslende innsats fra de ulike kontaktpersonenes side. Oppfølgingen og kontakten med disse tok uforholdsmessig mye tid.

Konklusjon

De samarbeidende parter er enige om at tilbudet bør gis til tilsvarende studentgruppe høsten 2009, det vil si masterstudenter med fordypning i ”psykososiale vansker”. Førsteamanuensis Berit Johnsen holder de innledende forelesningene, som blir utvidet med en dag (6 timer), i stedet for Henning Rye. Hilde Tørnes er fortsatt ansvarlig for gruppeveiledningen og Erling Kokkersvold fortsetter som koordinator og organiserer gruppene. Tilbudet er frivillig og medfører en avgift for studentene på kr 500. Utgifter til undervisning, veiledning og tilrettelegging avtales nærmere mellom ISP og Bufdir. Eventuelle endringer rettes opp i gjeldende samarbeidsavtale. Det forutsettes at kontaktgruppen fortsetter.

Blindern, mai 2009

Grete Flakk

Henning Rye

Hilde Tørnes

Erling Kokkersvold